

Ealáhahkii

Ealáhatdorvu, ássama doarjja ja
dikšundoarjja

Oanehaččat ja čielgasit

Kela®

Sisdoallu

Ealáhahkii	1
Makkár ealáhaga sáhtttá oažžut?	2
Bargoaоеaláhat	3
Áel ealáhagat	3
Álbmotealáhat	3
Dáhkádusealáhat	4
Vanhuuseläke	5
Bargonávccahisvuodáеaláhat	6
Eará doarjagat ealáhatoažžui	8
Mánnábajádus	8
Ealáhatoačču ássandoarjja	8
Ealáhaga ožžon olbmo dikšundoarjja	9
Soahtelassi ja badjelmearálaš soahtelassi	9
Bearašealáhat	10
Leaskaidealáhat	10
Mánáidealáhat	11
Ohcan ja máksin	12
Almmut nuppástusain	13
Mearrádus ja nuppástusohcan	14
Máksinbeaivvit	14
Ovdamearkkat ealáhaga oažžu boađuin	15
Áel bálvala	16
YOktavuodadieđut	17

Ealáhahkii

Dán brošyras mitalit Áel máksán ealáhagain ja eará doarjagiin ealáhatoažžuide.

Áel ii mávsse lahkage buot ealáhagaid Ovdamearkan barggus čoggon bargoealáhaga mákset bargoealáhtlágádusat.

Juos bargoealáht báhcá unnin dahje dat ii leat álgage, Áel máksá álbmotealáhaga ja dan lassin dáhkádusealáhaga. Sáhtát oažžut daid 65-jahkásažžan dahje dan ovdal, juos leat guhká leamašan bargonávccaheapme. Bargonávccahisvuotta oaivvilda, ahte it bastte bargat dahje studeret buohcuvuoda dahje lámisvuoda dihtii.

Áel ealáhagaide gullá maiddáa bearašealáht, go beallelaš dahje máná vánhén lea jápmán.

Áel ii sáhte máksit ealáhtolbmui eará ruđalaš doarjaga. Dát doarjagat leat ovdamearkan dikšundoarjja ja ássandoarjja.

Áel doarjagiid ákkat leat meroštallojuvvon lágas. Doarjaga oažžumii váikkuhit ohcciid eallindilli ja doarjaga dárbu, mat sáhtte leat hui earaláganat. Dan dihtii maiddáa doarjagiid mearri molsašuddá.

Dán brošyras mitaluvvojit válđoaššit ealáhagain ja ealáhatoažžuid doarjagiin jagi 2017.

Mielde eai leat nappo buot doarjagiid ovttaskas áššit.

Buot ealáhagaid ja doarjagiid mearit ja ráját leat bruttomearit. Dain ii leat gessojuvvon vearru.

Dat leat jorbejuvvon dásseloguide.

Brošyras geavahuvvon oanádus e/mb oaivvilda euro mánotbajis.

Juos háliidat diehtit Áel ealáhagaid dárkilis meriid ja boahtorájaid, sáhtát geahččat daid Áel neahttasiidduin dahje bivdit Áel:as nummirmildosa.

Sáhtát oažžut Áel ealáhagaid ja doarjagiid, juos gulat Suoma sosiáladorvui.

Dasa gullet dábálaččat buohkat, geat ássat Suomas fásta.

Maiddáa Suomas ássan dahje bargan olbmot sáhttet oažžut ealáhaga Suomas.

**Jeara lasi bálvalannummiris
020 692 202**

Makkár ealáhaga sáhtát oažžut?

Go leat báhcimin ealáhahkii, váldde čielgasa, mat ealáhagat dutnje gullet. Dábálaččat sáhtát ohcat sihke bargoealáhaga ja Áel ealáhagaid seammá ohcanskoviin dahje neahtas. Áel boarrásiid- ja dáhkádusealáhaga sáhtát ohcat maiddáa telefovnnas dahje go finat áel doaimmahagas.

Jeara lasi bálvalannummiris
020 692 202

Makkár ealáhat ja man agis?

- **Boarrásiidealáhahkii** báhcet dábálaččat 63–65-jahkásažžan. Bargoahki loktá gulul 65 jahkái.
- **Bargonávccahisvuodaaláhaga** oaččot ovdal boarrásiidealáhaga, jus it nagot bargui dahje oahpuide. Dat álgá dábálaččat easka guhkes buohcama manjá.

Dáid ealáhagaid sáhtát oažžut sihke bargoealáhahkan ja Áel:as álbmotealáhahkan.

Lassin leat golbma ealáhaga, maid Áel ii mávsse. Dat leat oassebargonávccahisvuodaaláhat, oassin áraduvvon boarrásiidealáhat ja bargokarriearaealáhat. Sáhtát jearrat dain iežat bargoealáhatkantuvrras.

Ealáhatahkásaččaide vuoládusat

Go leat báhcán ealáhahkii, sáhtát oažžut ealáhatahkásašvuoládusat.

Sáhtát oažžut vuoládusa junámátkkiin, bussemátkkiin ja girdinmátkkiin Suomas. Muhtun gávpogiin vuoládusa oažžu báikkálašjohtolaga hattiin.

Sáhtát oažžut vuoládusa maiddáa sisabeassanmávssuin ovdamearkan gieldda lihkanbáikkiide ja mángga dáhpáhusaide.

65 jagi deavdán oažžu dávjá ealáhatvuoládusaid go čájeha personduodaštusas ja bargoealáhatkoartta. Nuorat ealáhatolmmoš sáhtta oažžut vuoládusaid go čájeha personduodaštusas ja bargoealáhatkoartta. Jus dus ii leat bargoealáhat ja leat vuollái 65-jahkásaš, oaččot Áel:as álbmotealáhatoažžu koartta (govva vuolde).

Bargoealáhat

Váldooassi ealáhagain leat bargoealáhagat. Bargoealáhat ánsásšuvvo iežas bálká bargguin. Fitnodatdoalli bargoealáhat lea fitnodatdoalliealáhat.

Bargoealáhagaid dikšot bargoealáhtlágádusat, mat leat mánga. Don ja du bargoaddi leat máksán jagiid áigge bargoealáhtmávssuid. Ealáhagat sturrodat lea gitta das, man guhká leat leamašan bargoeallimis ja man olu leat máksán.

Priváhta fitnodatdoalli lea máksán ealáhtmávssuid iežas válljen ealáhtfitnodahkii. Eanadoallofitnodatdoalli lea máksán ealáhtmávssuid iežas ealáhtlágádussii, Melai.

Bargoealáhagain oáččot dieđu nehtas www.tyoelake.fi, iežas bargoealáhtlágádusas dahje Ealáhtdorvoguovddázis.

Áel ealáhagat

Jus it oáččo bargoealáhaga dahje mii lea uhcci, Áel máksá **álbmotealáhaga**. Áel máksá maiddá **dáhkádusealáhaga**, jus eará ealáhagat báhcet uhccin dahje it oáččo eará ealáhaga.

Siiddus 15 leat ovdamearkkat ealáhtolbmuid boaduin.

Álbmotealáhat

Sáhtát oážžut dievasmearálaš álbmotealáhaga, go dus ii leat olláge bargoealáhaga dahje oáččot daid eanemustá sulaid 56 e/mb. Jus oáččot bargoealáhagaid eanet, álbmotealáhat lea uhcit dahje it oáččo dan olláge.

Álbmotealáhaga dievas mearri lea sulaid 629 e/mb.

Jus ealát bárragottis, mearri lea sulaid 557 e/mb.

Álbmotealáhat sáhttá leat uhcit, jus leat ássan olgoriikkain dahje báhcán boarrásiidealáhahkii ovdal 65 jagi agi. Dárkkis dalle vuoigatvuodas álbmotealáhahkii.

Álbmotealáhaga unnudit bargoealáhagat lassin eará ožžojuvvon doarjagat, bearašealáhagat ja buhtadusat. Beallelačča boadut eai váikkut ealáhahkii.

Jeara lasi almmuhannummiris
020 692 202

Álbmotealáhaga ii gánnet ohcat, jus eará ealáhagat ja buhtadusat mannet vuolábeale boahtorájáid badjel. Boahtoráját dárkkuhit bruttoboađuid. Dain ii leat gessojuvvon vearru.

Boahtoráját leat čuovvovačča:

- Bárragottis ealli sulaid 1 158 e/mb
- Okto ássi sulaid 1 300 e/mb

Áel:a ealáhagat dárkkistuvvojit jahkásaččat álbmotealáhtlágádusas. Dat rivdet seammá távttá go dihto eallingoasttádusat.

Jus háliidat čielggadit ovddalgihtii vuoiगतvuodaidat álbmotealáhahkii, sáhtát bivdit árvvoštallama bargoealáhagastat iežat ealáhtlágádusas, Ealáhtdorvoguovddázat dahje bargoealáhtbálvalusa neahttasiiddus: www.tyoelake.fi.

Bivdde dan maŋŋá Áel:as árvvoštallama álbmotealáhagas ja das, sáhtátgo oazžut dáhkádusealáhaga.

Jus háliidat bivdit Áel:as dán brošyra nummirmildosa dahje printet dan neahtas.

Dáhkádusealáhat

Dáhkádusealáhat gullá dušše Suomas ássan ealáhatolbmui.

Dan sáhtttá oazžut, go leat ássan Suomas unnimustá 3 jagi.

Dan oazžu maiddá 65 jagi deavdán dahje bargonávccahis sisafárrejeaddji 3 jagi Suomas ássama maŋŋá.

Dáhkádusealáhat dáhkida Suomas ássái ealáhaga sulaid 760 e/mb.

Jus buot ealáhagat báhcet dán meari vuollái, dáhkádusealáhat deavdá dan váilevaš oasi. Dát unnimusealáhat lea seammá buohkaide bearašgaskavuodain fuolatkeahttá.

Dáhkádusealáhat lea goittotge unnit, jus leat ohcan boarrásiidealáhaga árabut ovdal ealáhatagi.

Dalle sáhtttá geavvat nu, ahte it oáččo olláge dáhkádusealáhaga.

Jus it oáččo maidige eará ealáhaga, dutnje gullá dievas dáhkádusealáhat. Dat lea sulaid 760 e/mb.

Dáhkádusealáhaga unnudit álbmotealáhat, bargoealáhagat, leaskkaealáhagat ja earáge ealáhagat.

Dat geahpeduvvojit oppalažžan dievas dáhkádusealáhagas.

Dan sadjái dikšundoarjaga, ássandoarjaga, bargoboađuid, opmodaga dahje beallelačča boađuid ea geahpet.

Siiddus 15 leat ovdamearkkat ealáhat olbmuid boađuin.

Boarrásiidealáhat

Boarrásiidealáhahkii báhcit dábálaččat 63–68-jahkásažžan.

Ealáhatolbmuid áigái boahu leat ealáhat ja vejolaš Áel:a máksin eará doarjagat ealáhatoažžui.

Boarrásiidealáhat sáhtta leat bargoealáhat, álbmotealáhaga dahje goappáge.

Álbmotealáhahkan boarrásiidealáhat álgá 65 jagi agis.

Ovdamearka

Máhtte ja Márjja leaba náitalan.

Máhtte oažžu bargoealáhaga 1 200 e/mb.

Son ii oaččo álbmotealáhaga.

Márjja lea dikšon mánáid ruovttus guhká.

Son oažžu bargoealáhaga 400 e/mb ja

álbmotealáhaga sulaid 385 e/mb.

Márjja oažžu nappo ealáhaga oktiibuot

785 e/mb.

Sutnje ii gula dáhkádus ealáhat.

Oktiibuot Máhtte ja Márjja oaččuba ealáhaga

1 985 euro/mb.

Ealáhaga áraduhttin dahje sirdin mañnelii

Jus dus lea riekti álbmotealáhahkii, sáhtát mearridit, válddátgo dan ovdalگو deavddát 65 jagi.

Áraduvvon álbmotealáhaga oažžu,

go lea deavdán 63 jagi.

Áraduvvon ealáhat lea bissovaččat unnit jo 65 jagi agis álgán álbmotealáhat

Ealáhat unnu 0,4 % juohke mánus, mainna áradat dan.

Gánneha váldit ovddalgihtii čielgasa, man stuoris áraduvvon boarrásiidealáhat livččii.

Ovdamearka

Márjja báhcá bargoealáhahkii

63-jahkásažžan.

Son oažžu bargoealáhaga 700 e/mb.

Son ohcá lassin álbmotealáhaga áraduvvon guovtti jagiin.

Álbmotealáhat lea 9,6 % (sulaid 30 e/mb)

unnit go dat livččii Márjja 65 jagi agis.

Mrjja ássá okto ja oažžu bargoealáhaga

lassin álbmotealáhaga sullii 277 e/mb.

Sáhtát mañidit ealáhaga álgima.

Dat bajida ealáhaga. It dárbaš ohcat ealáhaga vel 65-jahkásažžan.

Ealáhat stuorru 0,6 % juohke mánotbajis, mainna mañidat dan.

Jus leat guhkká leamašan

barguheapmin ja riegádan ovdal jagi

1958, dus lea vuoigatvuohta ohcat

62-jahkásažžan boarrásiidealáhaga.

Dán dáhpáhusas ealáhat ii unno.

Muđuid oaččut

barguhisvuođabeaveruđa dahje

bargomárkandoarjaga 65-jahkásačča

rádjai.

Bargonávccahisvuodaealáhat

Jus leat guhkká buohccin, oažžot dábálaččat vuos buohcuvuodabeaiveruđa.

Go leat ožžon buohcuvuodabeaiveruđa 150 árgabeaivvis, Áel sádde ruoktot rivve, mas mitaluvvo veajuiduhttimis ja ealáhagas.

Sáhtát oažžut bovdehusa Áel:i ráđđádallat bargonávccat buorideamis.

Bargonávccahisvuodaealáhaga oaččot dábálaččat easkka dalle, go leat ožžon buohcuvuodabeaiveruđa sulaid jagi.

Bargonávccahisvuodaealáhat sáhttá leat sihke bargoealáhat ja álbmotealáhat. Sáhtát ohcat daid seammá skoviin ja doaktárcealkámušain.

Ealáhaga lassin sáhtát oažžut Áel:as:

- Mánnálas
- ealáhaga oažžu dikšundoarjaga
- ealáhaga oažžu ássandoarjaga.

Gii oažžu Áel:as bargonávccahisvuodaealáhaga?

Sáhtát oažžut bargonávccahisvuodaealáhaga, jus leat 16–64-jahkásaš ja dus lea buohcuvuohta ja lámisvuohta, mii eastá du bargamis barggu.

60 jagi deavdán sáhttá oažžut ealáhaga láivvit ákkaiguin.

Čalmmehis dahje lihkadannávccahis oažžu álo bargonávccahisvuodaealáhaga, vaikke son barggašii.

Go deavddát 65 jagi, Áel rievdata bargonávccahisvuodaealáhaga boarrásiidealáhahkan.

Bargonávccahisvuodaealáhaga mearri lea seammá go earáge álbmotealáhaga.

Siiddus 15 leat ovdamearkkat ealáhatolbmuiin boađuin.

Nuorra oažžu veajuiduhttinruđa

Jus leat šaddan bargonávccaheapmin ovdal go leat deavdán 15 jagi, sáhtát oažžut bargonávccahisvuodaealáhaga 16 jagi agi rájes.

Dábálaččat it oaččo dan ovdal 20 jagi agi, muhto vuos dutkojuvvo, sáhtátgo oažžut ámmátlaš skuvlejumi.

Ruovttugielddas dutnje dahkko persovnnalaš stuđeren- ja veajuiduhttinplána.

Dat dahkko ovttas fuolaheadđiin ja áššedovdiiguin.

Veajuiduhttima mihttomearrin lea veahkehit beassat bargoeallimii.

Ealáhaga sajis sáhtát oažžut
veajuiduhttinruđa,
mii lea sulaid 24 euro beaivvis.
Dan lassin sáhtát oažžut
lápmašiiddoarjaga.

Veajuiduhttindoarjja

Bargonávccahisvuodaealáhaga sáhttá
oažžut mearreáigásažžan.
Dalle dan namma lea
veajuiduhttindoarjja.
Dat máksojuvvo dikšuma dahje
veajuiduhttima áigge.

Gáibádussan lea, ahte dutnje lea dahkkon
veajuiduhttin dahje dikšunplána.
Veajuiduhttindoarjja lea seammá stuoris
go bargguhisvuodaealáhagat,
ja dat máksojuvvo seammá ákkaiguin.

Bargan veajuiduhttinealáhagas

Váikke leat bargguhisvuodaealáhagas,
sáhtát dahkat muhtun veardde
dianasbarggu.
Jus barggat barggu, almmut das Áel:ii ja
iežat bargoealáhatlágádussii

Áel joatká ealáhaga máksima, jus
dianasboadut leat eanemustá 737 e/mb.

Jus barggat barggu bissovaččat ja ánsšášat
gaskamearálaččat badjel sulaid 737 e/mb,
sáhtát guoddit ealáhaga vuordit
eanemustá guovtti jahkái.
Dát ii oaivvil dan, ahte dutnje ii
máksojuvvo ealáhat, muhto du ii dárbbas
ohcat dan odđasit, jus barggut nohket.

Jus leat ožžon ealáhaga lassin
ruovttudikšundoarjaga, oaččot bálkká
lassin Áel:as badjelmearálaš
lápmašiiddoarjaga sturrosaš doarjaga
sulaid 417 e/mb.
Das ii gesso vearru.

Jus heittát bargama,
almmut das seammás Áel:ii
Áel máksigoahtá fas ealáhaga.

Eará doarjagat ealáhatoažžuide

Áel máksá ealáhatoažžui čuovvovaš doarjagiid:

- mánnábajádus
- ealáhatoažžu ássandoarjja
- ealáhaga ožžon dikšundoarjja
- soahtelassi ja badjelmearálaš soahtelassi
- áigáiboahtin doarjja.

Mánnábajádus

Jus leat ealáhagas ja ruovttustat ássá vuollel 16-jahkásaš mánná, sáhtát ohcat Áel:as mánnábajádusa. Mánnábajádusa oažžu iežas ja beallelačča mánáin.

Mánnábajádus lea 22 e/mb mánotbaji ala. Das ii gessojuvvo vearru. Oaččot mánnábajádusa maiddái eará sajis ássan mánás, jus fuolahat su áigáiboađus unnimustá ealáhatoarjaga meari, sulaid 156 e/mb.

Mánnábajádusa sáhtát oažžut, vaikke it oaččoši álbmotealáhaga. Das maiddái eará ealáhagat addet vuoigatvuođa.

Ealáhatoažžu ássandoarjja

Ealáhatoažžu ássandoarjaga sáhtát oažžut Áel:as, jus leat ealáhagas ja boađut leat smávvá. Áel sáhtá máksit doarjaga maiddái láigoaddái

Dus ii leat goittotge vuoigatvuohta ealáhatoažžu ássandoarjagii, jus oaččot muhtun čuovvovaččain:

- oassebargonávccahisvuođaealáhaga
- oasseáiggealáhaga
- oasálaš áraduvvon boarrásiidealáhaga.

Dalle sáhtát oažžut almmolaš ássandoarjja.

Oza almmolaš ássandoarjaga maiddái, jus ásat mánáin dahje almmolaš ássandoarjagii vuoigadahtton olbmuin.

Ealáhagas lean beallelaččat ohcet ássandoarjaga oktasaččat. Doarjja máksujuvvo sidjiide beallái.

Geahča ovdamearkan siiddus 15.

Jeara lasi bálvalannummiris
Ealáhataššit 020 692 202

Ealáhaga oažžu dikšundoarjja

Jus doaibmanákca lea hedjonan buohcuvuođa dahje lámisvuođa dihtii, sáhtát oažžut Áel:as dikšundoarjaga. Dikšundoarjagiin buhttejuvvo maiddái buohcuvuođas dahje lámisvuođas boahtán goluin.

Gáibádus dikšundoarjaga oažžumii lea, ahte du nákca fuolahit alddát leamašan hedjonan jagi áigge.

Dat oaivvilda, ahte dárbbášat veahki dahje dikšuma beaivválaš doaimmain dahje buohcuvuođas bohtán sierra goluin.

It sáhte oažžut dikšundoarjaga, jus oaččot oassebargonávccahisvuodaealáhaga, oasseáigealáhaga dahje oasálaš áraduvvon boarrásiidealáhaga. Dalle sáhtát ohcat Áel lápmásiiddoarjaga

Dikšundoarjja máksojuvvo eará meari veahkkedárbbu ja sierragolu meari mielde:

- Vuodđodikšundoarjja lea sulaid 62 e/mb.
- Bajiduvvon dikšundoarjja sulaid 154 e/mb.
- Bajimus dikšundoarjja lea sulaid 325 e/mb.

Áel máksá dikšundoarjaga **veteránalassi** sulaid 105 e/kk daidda veteránaide, geain lea badjelmearálas soahtelasi ja ealáhaga ožžon bajiduvvon dahje bajimus dikšundoarjja.

Boađut ja opmodat eai váikkut dikšundoarjaga oažžumii. Dikšundoarjja mieđihuvvo juogo doaisttáži dahje mearreáigái. Dikšundoarjagis ii gessojuvvo vearru.

Soahtelassi ja badjelmearálaš soahtelassi

Áel máksá soahtelasi almmáiolbmui dahje nissonolbmui, geas lea juoga čuovvovaš dovddaldagain:

- soahtesoaldát dovddaldat
- soahtebálvalandovddaldat
- soahtedovddaldat
- veteránadovddaldat.

Dovddaldagaid sáhte šat ohcat.

Soahtelasi ožžot maiddá olbmot, geain lea duodaštus oassálastimis miinnaohcandoaimmaide jagiin 1945–1952.

Soahtelassi lea sulaid 50 e/mb.

Das ii gesso vearru.

Boađut ja opmodat ii váikkut soahtelassái.

Áel máksá badjelmearálaš soahtelasi daidda, geat ožžot soahtelasi ja álbmotealáhaga.

Stuorimis badjelmearálaš soahtelassi lea 240 euro mánotbajis.

Áigái bohtindoarjja lea manimuš saji doarjja

Sáhtát ohcat Áel:as vuodđoáigái bohtindoarjaga, jus buot boađut ja várit ja earát dutnje mieđihuvvon sosiáladoarjaga eai reahkká vealtameahttun árgga goluide, dego biebmui ja ássamii.

www.kela.fi/toimeentulotuki

Bearašéaláhat

Lagašoapmahačča jápmin rievdata bearraša eallima ja áigáiboahtima. Bearašéaláhat dorvvasta leaska ja máná áigáiboađu, go beallelaš dahje máná vánhen jápmá. Bearašéaláhat lea leaskaidealáhat ja mánáidealáhat

Áel:a bearašéaláhaga ožžot vuollel 65-jahkásaš leaska ja vuollel 18-jahkásaš mánná, gean vánhen dahje fuolaheaddji lea jápmán. Studerejeaddji mánná sáhtttá oažžut bearašéaláhaga 21-jahkásažžan rádjai.

Áel bearašéaláhaga olis sáhtát oažžut bearašéaláhaga jápmán oapmahačča bargoealáhaga vuodul bargoealáhatlágádusas. Dieđuid oaččot gažaldatvuloš ealáhatlágádusas dahje Ealáhatdorvoguovddážis. Eanadoalliin ja fitnodatdoalliin leat iežas ealáhatdáhkádušat

Jus jápmima lea dahkan johtolatbárti dahje dáhpedorbmi, leaska ja máná sáhttiba oažžut bearašéaláhaga maiddá dáhpedorbme- Ja dahje johtolatdáhkádušas.

Dáid ealáhagaid mákset dáhkádušfitnodagat, mat maiddá addet lassiedieđuid. Jus jápmán oapmahaš leamašan bargoeallimis, leaska ja máná sáhttiba oažžut geardebuhtadusa joavkoheaggadáhkádušas. Lassiedieđuid oaččot jápmán oapmahaččat bargosajis.

Earát bearašéaláhagat ja buhtadusat sáhtte váikkuhit Áel:a máksán bearašéaláhagaide ja ássandoarjagii. Bearašéaláhagain máksojuvvo vearru.

Jeara lasi bálvalannummiris
Oapmahačča jámedettiin
020 692 208

Leaskaidealáhat

Áel máksá leaskaidealáhaga dušše vuollel 65-jahkásaš leskii. Leaskaidealáhahkii gullá álgoealáhat ja vejolaš joatkkaealáhat. Jus du boadut leat smávvá, sáhtát ohcat maiddá ássandoarjaga. Jus oaččot eará ealáhaga Áel:as, dat váikkuha leaskaidealáhaga mearrái.

Vai oaččot leaskaidealáhaga, fertet leamašan náittoslihtus jápmán beallelaččaiguin. Rabaslihtu leaska ii oaččo leaskaidealáhaga, muhto mánát sáhtte oažžut mánáidealáhaga.

Jus dudnos eai leat oktasaš mánát, sáhtát oažžut leaskaidealáhaga dušše, jus

- leat deavdán 50 jagi beallelačča jámedettiin
- leat náitalan beallelaččaidatguin vuollel 50-jahkásažžan ja beallelaččat leamašan vuollel 65-jahkásaš ja náittoslihttu lea bistán unnimustá 5 jagi.

Beallelačča jápmima maŋŋá Áel máksá álgoealáhaga sulaid 324 e/mb.

Álgoealáhat máksojuvvo 6 mánotbaji.

Álgoealáhaga maŋŋá sáhtát oažžut joatkkaealáhaga.

Dat čohkko vuodđomearis ja dievasmahttinmearis.

Vuodđomearri lea sulaid 102 e/mb.

Dan oaččot dušše, jus dus lea fuolaheami vuollásažžan vuollel 18-jahkásaš máná.

Dievasmeari oažžumii váikkuhit measta visot du boadut.

Olles dievasmearri lea sulaid 527 e/mb.

Jos náitalan ođđasit

Jus náitalat ođđasit ovdal go leat deavdán 50 jagi, Áel loahpaha leaskaidealáhaga máksima.

Oaččot goittotge hávil 3 jagi ealáhaga dávisteaddji meari.

Gáibádus lea, ahte leat ožžon leaskaidealáhaga unnimustá ovtta jagi áigge.

Mánáidealáhat

Jus eadni dahje áhčči jápmá, Áel máksá mánái mánáidealáhaga, dassái go máná deavdá 18 jagi.

Jus máná stuđere, ealáhat joatkašuvvá 21-jahkásažža rádjai.

Lassin jápmán vanhema bargoealáhatlágádus máksá mánáidealáhaga.

Áel mánáidealáhaga vuodđomearri lea sulaid 60 e/mb.

Jus goabbáge vanhén lea jápmán, máná oažžu guokte vuodđomeari.

Máná sáhttá oažžut lassin dievasmahttinmeari, masa váikkuhit su ožžon earát bearašealáhagat.

Dievasmahttinmearri lea eanemustá sulaid 90 e/mb.

Ohcan ja máksin

Oza ealáhaga áiggil, go Áel:a ealáhagaid sáhtta máksit mañálgihitii dušše 6 mánotbaji. Maiddá ealáhatoažžu ássandoarjaga ja mánnábajádusa sáhtta máksit mañálgihitii 6 mánotbajis.

Sáhtát ohcat Áel:a boarrásiidealáhaga ja bargoealáhaga seammá áigge dahje sáhtát ohcat juoppá goappá ealáhaga.

Sáhtát ohcat Áel:a boarrásiid- ja dáhkádusealáhaga sihke ealáhatoažžu ássandoarjaga nehtas dahje báberskoviin.

Áel:a boarrásiidealáhaga ja dáhkádusealáhaga sáhtát ohcat maiddá njálmálaččat. Sáhtát nappo ohcat daid telefovnain dahje go finat Áel:a doaimmahagas

Bargonávccahisvuodaaláhaga, veajuiduhttindoarjaga, leakkaidealáhaga ja mánáidealáhaga sáhtát ohcat Áel:s dušše báberskoviin.

Jeara lasi bálvalannummiris
Ealáhatáššit 020 692 202
Oapmahačča
jámedettiin 020 692 208

Go dagat ohcamuša Áel:ii nehtas, lasit seammás mildosiid ohcamuššii. Dárkkis ohcamušas, mat mildosat ohcamušas galget leat.

Vai sáhtát lasihit mildosa ohcamuššii nehtas, mildosa galgá skánnet dahje govvet.

Sáhtát fitnat lasiheamen mildosiid ohcamuššii maiddá mañjelis Áel:a áššiiddikšunbálvalusas.

www.kela.fi/asiointi

Ohcanskoviid printema várás oaččot Áel:a neahttasiidduin.

www.kela.fi/lomakkeet

Oaččot ohcanskoviid maiddá Áel:a doaimmahagain.

Jus dagat ohcamušas ohcanskoviin, doaimmat dan Áel:ii.

- Dárkkis ohcamušas, maid mildosiid dárbbasat ohcamuššii. Sierra ohcamušas sáhtát gáibidit sierra skoviin.
- Dárkkis, galgágo ohcamušas leat doaktárduodaštus ja makkár dat galgá leat.

Boarrásiidealáhat- ja bargoealáhatohcamuša skovi sáhtát doaimmahit Áel:ii dahje man beare ealáhatlágádussii.

Ássan ja bargan olgoriikkain sáhtte váikkuhit álbmotealáhahkii ja bearašealáhahkii.

Olgoriikkain bargan sáhtta oažžut ealáhaga barganriikka.

Leaska sáhtta oažžut bearašealáhaga riikkas, mas jápmán beallelaš lea bargan.

Olgoriikka ealáhaga sáhtta ochat seammá skoviin go Suoma ealáhagaid.

Sáhtát postet ohcamuša ja mildosa Áel:ii.

Geahča neahttasiidduin

www.kela.fi/postiosoitteet

man čujuhussii reivve galgá sáddet.

Sáhtát jearrat čujuhusa maiddá Áel:a

bálvalannummiris

Ealáhatáššit **020 692 202**

Oapmahačča jámedettiin **020 692 208**

Áel ii daga mearrádusa álbmotealáhagas, ovdal go lea čielggas, man veardde oáččot bargoealáhaga.

Eará ealáhatlágádusat almmuhit Áel:a dieđut ealáhatčovdosiiguin, man maŋŋá Áel addá mearrádusa álbmotealáhagas ja dáhkádušealáhagas.

Vearrovuloš doarjja

Áel ealáhagat ja bargoealáhagat leat vearrovuloš doarjaga. Mávssat dain vearu.

Go oáččot miehtemielalaš ealáhatmearrádusa, oza vearroproseantta ealáhaga várás.

Oza dan vearuheaddji áššiiddikšunbálvalusas neahtas dahje vearuheaddji skoviin dahje ringe vearuheaddjái.

Vearrohálddahuš almmut Áel:ii ja bargoealáhaga máksái vearroproseantta. Ealáhat vearuhuvvo dan mielde.

Eará Áel:a doarjagat ealáhatoažžui leat vearuheami.

Diškundoarjagis, ássandoarjagis, mánnabájdusas ja soahtelasis ii nappo mana vearru.

Almmut nuppástusain

Jus oáččot Áel:a ovddu, muite almmuhit johtilit Áel:ii, jus du diliide bohtet nuppástusat. Dakkárat dilitt sáhttet leat ássamis, bearašdilis dahje boaduin dáhpháhušvan nuppástusat.

Jus oáččot boarrásiidealáhaga, bargonávccahisvuodaealáhaga dahje dáhkádušealáhaga, sáhtát almmuhit nuppástusain Áel:ii njálmálaččat dahje neahtas.

www.kela.fi/asiointi

Jeara lasi bálvalannummiris
Ealáhatáššit 020 692 202

Mearrádus ja nuppástusohcan

Go Áel lea gieđahallan ohcamušat, oáččot ruoktot mearrádusa ealáhagas ja eará doarjagis.

Mearrádussii lea merkejuvvon ealáhaga dahje doarjaga sturrodat ja ákkastallamat. Oáččot mearrádusa maiddái, jus dat lea biehttleaddji.

Jus mearrádusas ii mielastat leat feaila, váldde vuos oktavuoda Áel:ii. Ealáhatmearrádussii ja eará doarjagiidda guoskevaš mearrádusaide sáhtát ohcat nuppástusa Sosiáladorvvu nuppástusohcanlávdegottis.

Nuppástusohcamis leat rávvagat Áel:as ožžon mearrádusa mielddusin.

Máksinbeaivvit

Jus bánku lea gitta ealáhaga dahje doarjaga máksinbeaivvi, oáččot ruđaid kontoidat árabut.

Máksinbeivviin leat nappo muhtin spiehkastagat

Áel máksá boarrásiidealáhaga ja bargonávccahisvuodaealáhaga, ealáhaga ožžon dikšundoarjaga ja soahtelasi bánkokontui juohke mánotbaji 7. beaivvi.

Spiehkaseaddji máksinbeaivvit leat jagi 2017 5.1., 5.5. ja 6.10.

Dáhkádusealáhat mákssojuvvo mánotbaji 22. beaivvi.

Dáhkádusealáhaga spiehkaseaddji mávssut leat jagi 2017 20.1., 21.4., 21.7. ja 20.10.

Ealáhatoažžu ássandoarjja lea konttus mánotbaji 4. beaivvi.

Ássandoarjaga spiehkaseaddji máksinbeaivvit leat jagi 2017 3.2., 3.3., 2.6. ja 3.11.

Mánnábajádusa ja bearašealáhaga Áel máksá bánkokontui juohke mánotbaji sohkanamat álgobustáva mielde:

A–K mánotbaji 4. beaivvi

Spiehkaseaddji beaivvit 2017 3.2., 3.3., 2.6. ja 3.11.

L–R mánotbaji 14. beaivvi

Spiehkaseaddji máksinbeaivvit 2017 13.1., 13.4., 12.5. ja 13.10.

S–Ö mánotbaji 22. Beaivvi.

Spiehkaseaddji beaivvit 2017 20.1., 21.4., 21.7. ja 20.10.

Ovdamearkkat ealáhatolbmo doarjagiin (jahki 2017)

Ovdamearkkat oaivegávpotguovllus okot ássan ealáhatolbmo doarjagiin ja vearuin.

Buot ovdamearkkain vistti láigu lea 680 e/mb.

Ealáhatolbmoss eai elat eará boađut go ealáhagat.

Ruhtamearit leat jorbejuvvon, eaige dat leat dárkilat.

Bragoealáhat e/mb	Álbmot-ealáhat e/mb	Dáhkádus-ealáhat e/mb	Vearru e/mb	Ássan-doarjja e/mb	Nettogolut e/mb
0	0	760	0	507	1 267
0	629	131	0	507	1 267
150	582	29	0	507	1 268
250	532	0	0	500	1 282
400	457	0	0	475	1 332
600	357	0	19	441	1 379
800	257	0	55	407	1 409
1300	0	0	143	324	1 481

Nettoboađuin dárkkuhuvvo ealáhatolbmo geavahasas lean boađuid, go veart leat geahpeduvvon. Dáid boađuin galgá máksit láiggu ja eará eallima goluid.

Áel bálvala

Nehtas

Áel neahttsiidduin oaččot dieđu.
ja sáhtát dikšut Áel-áššiidat.
Sáhtát rehkenastit doarjagiid meriid
rehkenastinbálvalusas
Áel:a neahttsiiddut leat čujuhusas
www.kela.fi

Jeara Áel:as rádi nehtas

 www.kela.fi/kysykelasta

Áel áššiiddikšunbálvalusas lea dorvvolaš
dikšut áššiid nehtas.
Áššiiddikšunbálvalussii čálihat sisa iežat
neahttabánkodovddaldagain dahje
giehtatelefovnnat mobiilannehusain.

Áššiiddikšunbálvalusas

- sáhtát ohcat Áel ovdduid
- sáddet mildosiid
- oaččot dieđu ohcamušat
gieđahallamis
- sáhtát almmuhit nuppástusain
- sáhtát heaittihit doarjaga.

Áel áššiiddikšunbálvalusat leat čujuhusas

 www.kela.fi/asiointi

Telefovnas

	Ealáhataššit_____	020 692 202
	Oapmahačča jámedettiin_____	020 692 208
	Lápmásiiddoarjagat_____	020 692 211
	Buohcan_____	020 692 204
	Veajuiduhttin_____	020 692 205
	Eatnamis- ja eatnamiifáren_____	020 634 0200

Doaimmahagas ja oktasašbálvalusbáikkis

 **Áel doaimmahagat bálvalit buot
Áel ovdduide gullelaš áššiin.**

Lagamus Áel:a doaimmahaga dahje
oktasašbálvalanbáikki čujuhusdieđut leat
čujuhusas

 www.kela.fi/yhteystiedot

Čujuhusdieđut ja bálvalannummirat leat
maiddái báikkálaš telefonlogahallamis.

Áigevárreiiin

Sáhtát várret áiggi Áel doaimmahakkii
dahje telefonrávvemii

Várre áiggi, jus du eallimis lea
dáhpuhuvvan stuorra nuppástus dahje du
ášši lea mánggamohkat.

Várre áiggi čujuhusas

 www.kela.fi/ajanvaraus

dahje ringe Áel:a bálvalannummirii

Jus dárbašat dulkonveahki,
váldde oktavuoda Áel:ii dahje geahča
lassedieđuid čujuhusas

 www.kela.fi/tulkkaus

Áel bargit leat jávohisgeatnegasat.
Sii eai oaččo hállat áššehásiideaset áššiin
olggobeale olbmuide.

Almmut nuppástusain

Jos oaččut juoga Áel doarjaga, muitte almmuhit johtilit Áel:ii, jus du eallindilis dáhpuhuvvet nuppástusat. Dakkárat sáhttet leat ássamis dahje bearašdilis dahje boađuin dáhpuhuvvan nuppástusat.

Ruovttoluottabearran

Jus Áel máksá ovddu liiggás boasttu dieđuid vuodul, dan gártá bearrat dus ruovttoluotta. Oaččot lasi dieđu

 www.kela.fi/takaisinperinta

dahje riinge Bearranguovddáža nummirii **020 634 4940** (vu–be dmu 9–16).

Nuppástusohcan

Sáhtát ohcat nuppástusa Áel mearrádussii.

Oaččot mearrádusa mielde rávvagiid nuppástusa ohcamii.

Jus dus leat jearaldagat, váldde oktavuoda

Eläkeasiat 020 692 202

Sosiáladorvvu

nuppástusohcanlávdegoddi

telefon 0295 163 800

www.somla.fi

Dulkonbálvalus

Beallje-, čalbme- ja hállanlámis olbmot dárbbasit dulkonveahki. Áel miediha dulkonbálvalusa.

www.kela.fi/tulkkaus

Juos dus lea jearramus doarjagis ja du ožžon mearrádušas, váldde oktavuoda!

Vu–be dmu 8–17. Dárkkis spiehkaseaddji rabasaiggiid: www.kela.fi/palvelunumerot

Vearjogeatnegasa doarjagat _____ 020 692 200

Ássama doarjagat _____ 020 692 201

Ealáhatáššit _____ 020 692 202

Áel-koarta ja

EU-buohccedikšunkoarta _____ 020 692 203

Veajuiduhttin _____ 020 692 205

Mánnábearrašiid doarjagat _____ 020 692 206

Eret- ja sisafárren _____ 020 634 0200

Oapmahačča jámedettiin _____ 020 692 208

Buohcan _____ 020 692 204

Áigái boahndoarjja _____ 020 692 207

Bargguhisvuodaáigge doarjagat _____ 020 692 210

Lápmásiiddoarjagat _____ 020 692 211

Áel brošyrat

Ruoktu ja bearaš

Mánnábearraša ovddut ja ássama doarjagat

Dearvvašvuohta ja veajuiduhttin

Buohcuvuhtii gullevaš buhtadusat ja beaiveruđat, veajuiduhttin ja lápmásiiddoatjagat

Stuđeren

Studeantta doarjagat ja vearjogeatnegasa doarjagat

Bargguhisvuohta

Bargguhisvuodaáigge doarjagat

Ealáhahkii

Ealáhatdorvu, ássama doarjja ja dikšundoarjja

Fárren Supmii dahje Suomas olgoriikii

Mo beasat Suoma sosiáladorvui, ja mii dáhpáhuvvá, go fárret olgoriikii?

Vuodđoáigái bohtindoarjja

Manjimuš dili ekonomalašd doarjja

Brošyraid oazžu Áel doaimmahagain dahje oktasašbálvalanbáikkiin.

Brošyrat eará gielaiguin neahas www.kela.fi/muutkielet